

25 jaar na Barcelona: teamgoud voor

Barcelona 1992 is een mijlpaal in de Nederlandse paardensportgeschiedenis; de springequipe won met overtuiging de gouden medaille op de Olympische Spelen. Piet Raijmakers, Jan Tops, Jos Lansink en Bert Romp bereikten 25 jaar geleden onder leiding van chef d'équipe Hans Horn het hoogst haalbare. IDS blikte met drie teamleden en de bondscoach terug op de Spelen van toen en op de ontwikkelingen die de sport en de fokkerij sindsdien hebben doorgemaakt.

TEKST: PETER VAN DE WAAIJ • BEELD: DIRK CAREMANS & JACOB MELISSEN

Hans Horn:
"We gingen
als één van de
favorieten naar
Barcelona."

Het was het zogeheten 'dreamteam' waarmee Nederland afreisde naar de Olympische Spelen; overal waar de 'gouden drie' Piet Raijmakers met Ratina Z (v.G.Ramiro), Jan Tops met Top Gun (v.Grannus) en Jos Lansink met Egano (v.Lugano van la Roche) van start gingen, was succes bijna gegarandeerd. Een jaar voor de Spelen won ditzelfde trio – met toen als nummer vier Emile Hendrix met Aldato – goud op de Europese kampioenschappen in La Baule. "Vrijwel elke keer als Ratina, Top Gun en Egano met elkaar in het team zaten, hebben we gewonnen", blikt toenmalig chef d'équipe Hans Horn terug. "We gingen toch wel als één van de favorieten naar Barcelona toe."

Strakke planning

En alles viel op zijn plek; het Nederlandse team kwam, zag en overwon. In de individuele strijd bemachtigde Piet Raijmakers en de legendarische Ratina Z – moeder van de KWPN-erkende hengst Comme Il Faut – de zilveren medaille en Jan Tops eindigde met Top Gun op een vijfde plaats. Piet Raijmakers blikt terug op zijn topprestaties met het team en individueel. "Voor mij persoonlijk was Barcelona echt een bevestiging dat ik mijn

paard op het juiste moment in topvorm kon hebben. Natuurlijk hadden wij als ruiters daarvoor al veel gewonnen, maar als je op concours gaat win je de ene keer wel en de andere keer niet. Met een kampioenschap ligt dat anders; dan wil je pieken op het juiste moment", vertelt Raijmakers. "Het maken van een duidelijk plan richting zo'n kampioenschap in samenwerking met de bondscoach was voor die tijd echt iets nieuws. Voorheen werd er gewoon gebeld: 'Ga je mee naar Aken?', en dan ging je. Toen Hans Horn aan het bewind kwam, is dat veranderd. Hij maakte een planning en bood je meer zekerheid. Zo zei hij bijvoorbeeld: 'Jij doet Drammen en Falsterbo in plaats van Hickstead en Aken', maar dan mocht je alsnog naar het kampioenschap. Als je al die vier die wedstrijden had gereden, had je op zo'n kampioenschap niets meer te zoeken. Ik denk wel dat wij als springruiters veel geleerd hebben van dat beleid en zo werden er ook bepaalde paarden wat meer uit de wind gehouden met het oog op een kampioenschap."

Slechts drie medailles

"Na de Olympische Spelen in Seoul nam ik het stokje over van Henk Nooren", vertelt toenmalig chef d'équipe Hans Horn. "Als ik iets op me

Olympisch oranje springequipe

neem, ben ik altijd fanatiek. Jos Lansink reed natuurlijk bij mij op stal, dus die zag ik elke dag. Jan Tops en Piet Raijmakers zag ik iets minder, maar we spraken elkaar natuurlijk regelmatig op concours en ook tussendoor. Als coach had ik natuurlijk wel het geluk dat we op dat moment drie van zulke topcombinaties bij elkaar hadden; dat maak je niet vaak mee.”

Dat de top in Nederland toen nog een stuk minder breed was, benadrukt ook Bert Romp. Hij werd met Waldo (v.Koopman) geselecteerd voor de Olympische Spelen, maar leverde met zijn resultaten geen bijdrage aan de medaille. “Het feit dat ik er met Waldo bij was, was – met alle respect voor dat paard – op zich al een wonder. Waldo was vergeleken met die andere

Piet Raijmakers, Jan Tops en Jos Lansink vormden begin jaren '90 een garantie voor succes; nadat ze in 1991 teamgoud wonnen op het EK zegevierden ze in '92 op de Olympische Spelen in Barcelona.

Jos Lansink: “Als je voor de eerste keer een medaille wint, dan opent dat andere deuren.”

Jos Lansink:
“Ik haal er vaak meer voldoening uit om met een jong of nieuw paard een ronde te scholen dan om een dikke proef te springen.”

drie een heel gemiddeld paard, maar er vielen nu eenmaal wat combinaties af, zoals Emile Hendrix met Aldato. Ik zat dus in het team, maar Waldo kon je echt niet vergelijken met Ratina, Egano en Top Gun. Als je bij zulke toppers in het team zit, kun je wel vrede hebben met het streepresultaat”, blikt Romp terug. Een misschien minder leuke herinnering voor Romp is dat hij als ‘vierde man’ buiten de medaillehuldiging werd gehouden op de Olympische Spelen. “Dat was een eenmalige actie van volgens mij de FEI dat het streepresultaat ineens geen medaille kreeg en niet werd gehuldigd. Op dat moment ging het allemaal wat langs me heen; toen Piet de ring uitkwam en we de gouden medaille hadden gewonnen overheerste natuurlijk de euforie. Maar toen kwam ineens het verhaal dat er maar drie ruiters binnen mochten voor de prijsuitreiking. Op dat moment sta je daar niet zo bij stil, maar achteraf kun je je er wel over verbazen. Uiteindelijk is het allemaal wel weer recht getrokken, maar jammer is het achteraf gezien wel.”

Beleving van Barcelona

De beleving en ervaring van de Olympische Spelen in Barcelona is echter iets wat niemand Romp af kan nemen. “Het was destijds mijn eerste Olympische Spelen, later was ik erbij in Atlanta en als chef d’équipe in Athene. Barcelona was de enige keer dat we in het olympisch

dorp zaten met alle andere sporters en dat geeft toch een heel andere ervaring. Dan beleef je het toch anders dan wanneer je – zoals bij die andere twee olympiades – gewoon in een hotel zit zoals met een andere wedstrijd.”

Voor Jos Lansink, die destijds nog aan het begin van zijn uiterst succesvolle carrière stond, was Barcelona ook een unieke ervaring. “Voor mij was Barcelona mijn tweede Olympische Spelen en hoewel een medaille op ieder kampioenschap een droom is, was het in Barcelona wel extra bijzonder. De Spelen waren super georganiseerd met alles erop en eraan en relatief dicht bij huis. Ik stond nog aan het begin van mijn carrière en was in de landenwedstrijd met Egano de enige dubbel nuller. Dat geeft toch een stuk extra voldoening”, vertelt Lansink.

Medaille opent deuren

De impact van olympisch goud was natuurlijk enorm, zowel voor de ruiters zelf als voor de sport in het algemeen. “Je wordt ineens gezien als de olympisch kampioen”, zegt Piet Raijmakers. “Je wordt uitgeroepen tot ereburger, ons team werd genomineerd als sportteam van het jaar; er kwam echt in eens van alles over ons heen. Dat is een prachtige tijd geweest en dat heeft zeker veel invloed gehad. Ik geloof ook wel dat dat succes heeft bijgedragen aan het bedrijf wat ik nu heb. Mensen die bijvoorbeeld bij je komen trainen kijken toch op tegen zulke prestaties.” Jos Lansink: “Een gouden medaille blijft je altijd op een positieve manier achtervolgen. Als je voor de eerste keer een medaille wint, dan opent dat andere deuren.”

“Die gouden medaille heeft ons als land wel op de kaart gezet”, stelt toenmalig chef d’équipe Hans Horn. Piet Raijmakers voegt toe: “Dat geldt inderdaad niet alleen voor de ruiters, maar ook voor de KNHS. Sinds die medailles is het NOC*NSF ook anders naar ons gaan kijken. We waren ineens medaillekandidaten en sindsdien zijn we dat ook eigenlijk altijd gebleven. Voorheen was de paardensport voor het NOC vooral een heel dure sport met weinig medaillekansen, maar sinds de jaren ’90 is dat omgeslagen.”

De cracks van toen in de sport van nu

De vaandel dragers van het olympisch team waren niet alleen de vier ruiters met hun chef d’équipe, maar ook zeker die drie tot legendes

verworden paarden: Ratina Z, Top Gun en Egano. In die tijd behoorde deze drie cracks tot de absolute wereldtop – en volgens hun ruiters waren het zelfs de beste ter wereld. Maar hoe kijken ze nu tegen die drie paarden aan? Zouden dat vandaag de dag nog steeds toppaarden kunnen zijn?

“Absoluut, die paarden zouden nu in 2017-2018 nog steeds in de top hebben meegedaan”, stelt Jos Lansink. En ook Bert Romp, Piet Raijmakers en Hans Horn delen die mening. “De meeste goede paarden van toen zouden nu ook nog goede paarden zijn”, vindt Piet Raijmakers. “Ratina was natuurlijk een modern paard, maar ook Egano was abnormaal voorzichtig, had alle vermogen en was snel. En Top Gun was ook een fenomeen. Dat zijn de cracks, dat blijven goede paarden. Net zoals freaks als Hickstead en Baloubet du Rouet; dat zijn paarden die altijd op je netvlies blijven.”

“Als je Egano als type zou zien staan, zou je misschien niet zeggen dat ‘ie nu nog mee doet”, vertelt Jos Lansink. “Maar die had veel bloed, alle vermogen en was super te rijden. Qua type was hij misschien wat ouderwets, maar kwalitatief gezien deed hij zeker niet onder voor de latere toppaarden die we hebben gehad.” Bert Romp: “Als je kijkt naar de sport van tegenwoordig – delicates, sneller, technischer – was het voor Ratina nog steeds super geweest, misschien nog wel beter. Die was abnormaal

Piet Raijmakers: “Ik durf wel te zeggen dat we in Nederland de fijnste karakterpaarden fokken.”

Piet Raijmakers: “De paarden zijn veel gezonder geworden en daarin heeft het KWPN absoluut voorop gelopen.”

voorzichtig. Maar dat geldt ook zonder twijfel voor Egano en Top Gun.”

Ontwikkelingen in fokkerij

Toch zien de heren wel duidelijke ontwikkelingen in de fokkerij. “De paarden van Barcelona zouden nu nog steeds goede paarden zijn, maar als je iets verder teruggaat, dan zie je wel een groter verschil. Alwin Schockemöhle won in 1978 olympisch goud in Montreal met Warwick Rex, dat was een groter, langzamer paard met alle vermogen. Maar die zou nu niet binnen de tijd blijven.” Bert Romp: “Een paard als Milton was natuurlijk een absolute crack en dat zou hij nog steeds zijn. Maar als je kijkt naar de materialen van tegenwoordig; als ze dat maar iets aanraken, ligt het eraf. Dan zou het nu voor een paard als Milton, met alle vermogen van de wereld, maar misschien net niet het allerlaatste voorzichtig, wel moeilijker zijn geweest.” Vooral in de breedte zijn de paarden vooruit gegaan, volgens Romp. “In het algemeen hebben de paarden meer kwaliteit; meer voorzichtigheid, meer vermogen en meer rittigheid. Als een paard destijds iets minder te rijden was, of iets minder voorzichtig, dan kon je dat in het parcours nog wel camoufleren. Tegenwoordig komt alles zo nauw, dat kan niet meer. Je ziet nu ook dat er veel meer goede paarden rondlopen.

Kijk bijvoorbeeld maar naar de sport in de Verenigde Staten. Als je ziet met wat voor goede paarden die amateurs daar rijden; dat zijn echt heel goede paarden die hier als jong paard zijn vertrokken.”

“Voor de meeste mensen moeten er heel fijne, rijdbare paarden gefokt worden”, aldus Piet Raijmakers. “En dat gebeurt nu ook steeds meer. De paarden zijn ook veel gezonder geworden en daarin heeft het KWPN absoluut voorop gelopen. De paarden gaan lang mee en blijven gezond; vroeger was het bijna onmogelijk dat je een paard had waar niks aan mankeerde, nu zie je dat steeds meer. Daarbij durf ik wel te zeggen dat we in Nederland de fijnste karakterpaarden fokken. Dat ligt ook aan de mens zelf; Nederlanders zijn makkelijke mensen dus die maken ook makkelijke paarden”, glimlacht Raijmakers. “De wereldmarkt vraagt ook om de Belgische en Franse hengsten, met name om hun vermogen. Maar voorlopig hebben wij in Nederland nog steeds de mooiste paarden van de wereld mét een goede rijdbaarheid.”

Jos Lansink: “Paarden als Gem Twist en

Jappeloup waren uitzonderingen in hun tijd, dat waren echt bloedpaarden. Nu wil iedereen ze zo hebben, alhoewel we wel genoeg paard moeten over houden. We moeten er ook voor waken dat er geen pony's gefokt worden.”

Metamorfose van sport

De springsport op zich heeft de afgelopen 25 jaar een heuse metamorfose doorstaan. Hans Horn: “In de jaren dat ik zelf nog reed had je ruiters als Jan Maathuis, Harry Wouters van den Oudenweijer en Anton Ebben en die ruiters vormden jarenlang het team voor Nederland. Later kwamen Henk Nooren en Johan Heins erbij en vervolgens Willy van der Ham, maar dan had je nog steeds maar een handjevol ruiters. Als je kijkt naar de concoursen die zij destijds reden, dan waren dat misschien vier landenwedstrijden per jaar, het concours in Zuidlaren, in de RAI Amsterdam en in Den Bosch en misschien nog een enkel concours in Duitsland. Kijk nu eens naar de topsport; onlangs had je in één weekend zomaar drie top concoursen: Genève, Salzburg, La Coruña. In Genève was er 400.000 Zwitserse Francs voor de winnaar en in La Coruña ook 100.000 euro; dan is de sport veel veranderd.”

Jos Lansink: “De top is veel breder geworden, de parcoursen zijn veranderd: lichter materiaal, dus delicates, veiligheidslepels, technischer, andere bodems, noem het allemaal maar op. Groot verschil is ook het wedstrijdsschema. Tegenwoordig is het gewoon twaalf maanden lang springen. Als ruiter moet je echt zelf een pauze inlassen voor je paarden, want je kunt het hele jaar rond meedoen. 25 jaar geleden had je na Olympia London tot en met Den Bosch toch wel een wedstrijdpaauze. Die Engelse ruiters als Harvey Smith en de Whitakers gooiden hun paarden na Olympia zo de wei op en dan liepen ze in Den Bosch weer voor het eerst concours. Dat is nu niet meer.”

Piet Raijmakers: “Om in de top te moeten blijven, moet je elke week van huis. Iedere week is er wel een vijfsterrenwedstrijd, het is bijna te veel. Veel hoger, breder en delicates kan het niet meer worden. En ook de tijd staat erg kort. Op de grote concoursen moet je gewoon keihard rond rijden, anders ben je wel nul, maar niet binnen de tijd.”

Hans Horn plaatst ook wat kanttekeningen bij de ontwikkelingen van de concoursen. “Er is natuurlijk een hele discussie gaande over de

Bert Romp: “In het algemeen hebben de paarden nu meer kwaliteit; meer voorzichtigheid, meer vermogen en meer rittigheid.”

startplaatsen, want het wordt steeds extremer. Degene die het feestje geeft – in dit geval de concoursen – bepaalt welke gasten er komen. Daardoor wordt het voor die groep ruiters die nog in ontwikkeling zijn en geen kapitaal krachtig figuur achter zich hebben staan steeds moeilijker. Kijk maar eens hoe duur concours rijden nu al is; een weekendje naar een internationaal concours met vier paarden, een vrachtwagen en een groom kost zomaar 2.500 euro. Ik verbaas me erover hoeveel ruiters het toch iedere keer weer voor elkaar krijgen om dat rond te krijgen, maar ik denk wel dat het voor een grote groep een belemmering kan zijn.”

Blik vooruit

Lansink, Raijmakers, Romp en Horn lopen inmiddels al decennia lang mee in de paardensport en hebben dus ook wel een visie op de toekomst voor zowel de sport als de fokkerij. “Voor de toekomst moeten we denk ik heel erg opletten hoe we met onze paarden omgaan. We worden alleen maar meer en meer in de gaten gehouden door de dierenbescherming en

dergelijke organisaties, dus dat moeten we echt op nummer één houden”, vindt Piet Raijmakers. “Hoewel paarden in de natuur keihard zijn voor elkaar, wordt dat van mensen nu eenmaal niet geaccepteerd, dus we moeten het dierenwelzijn hoog in het vaandel houden.”

Jos Lansink: “Ik vind dat er zeker niet meer wedstrijden moeten komen, momenteel zijn er al meer dan genoeg. Je zult zien dat de betere paarden in de toekomst alleen nog maar duurder gaan worden, maar het grootste probleem is het opleiden van deze paarden. De meeste ruiters willen een groom, een vrachtwagen en vijf paarden om mee op concours te gaan en zoveel mogelijk strikken winnen. Vrijwel niemand wil meer het ‘vuile werk’ doen en trainingsrondjes rijden om paarden op te leiden. Maar één ding is in al die jaren hetzelfde gebleven en dat zal ook niet veranderen; paarden hebben de juiste kilometers en opleiding nodig om op hoog niveau te komen.” Lansink zelf vindt het opleiden van paarden juist een uitdaging. “Ik doe het zelf nog heel graag. Ik haal er vaak nog meer voldoening uit om met een jong of nieuw paard een ronde te scholen op lager niveau dan om een dikke proef te springen.”

Piet Raijmakers ziet ook dit probleem, maar vindt wel dat we in Nederland voorop lopen in het opleiden van paarden. “We moeten natuurlijk genoeg mensen houden die paarden op kunnen leiden, maar in Nederland zie je toch wel veel stallen die op die manier de kost moeten verdienen. Een aantal ruiters weet toch wel dat de topsport ook maar voor een paar is weggelegd, dus als ze van de paarden willen leven moeten ze jonge paarden opleiden. Als ik in Duitsland ben, kom ik nog regelmatig een vijf- of zesjarige tegen die net zadelmak is en als je in Frankrijk de concoursen voor jonge paarden ziet, heeft dat vaak helemaal niks met paardrijden te maken. Wat dat betreft lopen we voorop, maar dat moeten we wel zo houden.”

Rijdbaarheid en karakter

Wat betreft de paarden zijn het karakter en de rijdbaarheid belangrijke aspecten om op te blijven selecteren. “Die cracks kun je moeilijk fokken”, stelt Bert Romp. “Maar paarden fokken die rijdbaar zijn is zowel voor de breedte als voor de topsport belangrijk. Ze moeten meewerken, balans hebben en nul willen springen.” Jos Lansink: “We moeten ervoor waken dat we wel

paarden overhouden en niet alleen maar plaatjes. Genoeg maat en formaat vind ik toch belangrijk. Er zijn nog altijd meer amateurs dan professionele ruiters en met die voorzichtige, sensibele bloedpaarden kunnen veel amateurs niet rijden. Voor hen heb je paarden nodig die het makkelijk doen met voldoende vermogen, want die accepteren toch vaker een fout van de ruiter. Doordat de meeste goede amateurs een trainer hebben die de paarden ook rijden en de ruiters begeleiden gaat het wel vaak langer goed. Maar in de ring moet het gebeuren en dan moeten die paarden kunnen incasseren en blijven accepteren.”

Piet Raijmakers: “De mensen worden daarbij groter dus ik denk dat we ook naar een iets groter paard toe moeten. 1.62m of 1.63m is al niks te groot meer. Daarbij moeten we paarden hebben die alles makkelijk doen en rijdbaar zijn; de meeste klanten kunnen niet zoveel been geven en kunnen ze ook niet zo goed bij zich houden, dus de paarden moeten gemakkelijk door het parcours gaan.”

Er is dus veel veranderd in 25 jaar tijd na die gouden medaille in Barcelona, en ook de komende 25 jaar tijd zal de paardensport zich blijven ontwikkelen. “Het is heel anders geworden en de sport en fokkerij zal blijven innoveren. Maar het blijft heel mooi; het is nog steeds een heel mooie sport en dat zal het blijven”, besluit Piet Raijmakers. ●

Bert Romp:
“Rijdbare paarden fokken is zowel voor de breedte- als topsport belangrijk. Ze moeten meewerken, balans hebben en nul willen springen.”

Hans Horn (rechts) werd na Seoul 1988 chef d'équipe van het Nederlandse springteam. “Als ik iets op me neem, ben ik altijd fanatiek”, benadrukt de succescoach.

